

Latvijas Republikas tiesībsargs

Baznīcas iela 25, Rīga, LV-1010, tālr.: 67686768, e-pasts: tiesibsargs@tiesibsargs.lv, www.tiesibsargs.lv

ATZINUMS
pārbaudes lietā Nr. 2025-69-17B, 24Z
Rīgā

01.06.2026. Nr. 6-6/25

Ministru kabinetam

Zināšanai: **Latvijas Republikas Saeimai**

Par pabalsta personai ar invaliditāti, kurai nepieciešama kopšana, apmēra atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 109. pantam

Saistībā ar personas iesniegumu par negodīgu un novecojušu kopšanas pabalsta sistēmu personām ar invaliditāti, pamatojoties uz Tiesībsarga likuma 11. panta 1., 2. un 4. punktu un 24. panta pirmo un otro daļu, esmu ierosinājis pārbaudes lietu Nr.2025-69-17B, 24Z par pabalsta personai ar invaliditāti, kurai nepieciešama kopšana (turpmāk – kopšanas pabalsts), apmēra atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 109. pantam un sniedzu šādu atzinumu.¹

Faktiskie un tiesiskie apstākļi

[1] Pilngadīgai personai ar invaliditāti, kurai ir nepieciešama kopšana, pabalsta apmērs ir 213,43 euro mēnesī. Savukārt pilngadīgai personai, kurai ir nepieciešama kopšana un invaliditātes cēlonis ir slimība no bērnības, pabalsta apmērs ir 413,43 euro mēnesī. Pēdējo reizi kopšanas pabalsts pārskatīts 2014. gadā. Savukārt personai, kurai invaliditātes cēlonis ir slimība no bērnības, pabalsta apmērs pēdējo reizi pārskatīts 2024. gadā. Tādējādi atkarībā no invaliditātes cēlonības, proti, pirmreizēji invaliditāte noteikta pilngadīgā vecumā vai pirms pilngadības sasniegšanas, t.i., invaliditātes cēlonis ir slimība no bērnības, ir noteikts atšķirīgs kopšanas pabalsta apmērs.

¹ Pārbaudes lietā netiek vērtēta kopšanas pabalsta apmēra satversmība kopsakarā ar bērna ar invaliditāti kopšanas pabalstu.

[2] Valsts sociālo pabalstu likuma 12.¹panta pirmā daļa noteic, ka pabalstu personai ar invaliditāti, kurai nepieciešama kopšana, Ministru kabineta noteiktajā apmērā piešķir personai ar invaliditāti, pamatojoties uz Veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu valsts komisijas atzinumu par īpašas kopšanas nepieciešamību, ja minētā persona atbilst vienam no šādiem nosacījumiem:

- 1) ir pārsniegusi 18 gadu vecumu un sakarā ar smagiem funkcionāliem traucējumiem tai nepieciešama īpaša kopšana;
- 2) ir pārsniegusi 18 gadu vecumu un sakarā ar smagiem funkcionāliem traucējumiem tai nepieciešama īpaša kopšana, un personas invaliditātes cēlonis ir slimība no bērnības.

Kopšanas pabalsta apmēru un tā pārskatīšanas kārtību likumdevējs ir deleģējis noteikt Ministru kabinetam.² Kopšanas pabalsta apmērs ir noteikts Ministru kabineta 2009. gada 22. decembra noteikumos Nr. 1608 "Noteikumi par pabalstu personām ar invaliditāti, kurām nepieciešama kopšana" (turpmāk – Noteikumi Nr. 1608). Noteikumu Nr. 1608 2. punkts noteic, ka pabalsta apmērs ir 213,43 euro mēnesī. Pabalsta apmērs pilngadīgai personai, kurai invaliditātes cēlonis ir slimība no bērnības, ir 413,43 euro mēnesī. Savukārt 3. punkts noteic, ka pabalsta apmēru pārskata Ministru kabinets pēc labklājības ministra ierosinājuma atbilstoši valsts budžeta iespējām, kā arī izvērtējot ekonomisko situāciju valstī.

[3] Kopšanas pabalsts ir viens no valsts sociālajiem pabalstiem, kuru izmaksā noteiktām iedzīvotāju grupām situācijā, kad ir nepieciešami papildu izdevumi vai šīs personas nespēj gūt ienākumus. Kopšanas pabalsts tika ieviests 2008. gada 1. janvārī un tā mērķis ir nodrošināt valsts atbalstu pieaugušām mājās dzīvojošām personām ar invaliditāti, kurām nepieciešama īpaša kopšana.³

Sākotnēji kopšanas pabalsta apmērs bija 100 latu (jeb 142,29 euro) mēnesī. Līdz ar to persona ar invaliditāti, kurai ir smagi organisma sistēmu funkciju traucējumi, saņēma gan valsts sociālā nodrošinājuma pabalstu vai pensiju, gan pabalstu sakarā ar īpašas kopšanas nepieciešamību. Tā rezultātā valsts sociālo pabalstu veidā (vai pensijas un valsts sociālā pabalsta veidā) sniedzamā valsts atbalsta apmērs personai ar invaliditāti sasniedza vismaz 150 latus mēnesī (Centrālās statistikas pārvaldes 2007. gada jūlija mēnesī aprēķinātā viena iedzīvotāja pilna iztikas minimuma patēriņa groza vērtība bija 133,58 lati).⁴

² Valsts sociālo pabalstu likums, pieņemts 31.10.2002, stājas spēkā 01.01.2003, publicēts Latvijas Vēstnesī, 168, 19.11, 2002; 15. panta pirmā daļa.

³ Latvijas Republikas Saeima. [Likumprojekta "Grozījumi Valsts sociālo pabalstu likumā" anotācija](#). Nr. 469/Lp9.

⁴ Latvijas Republikas Saeima. [Likumprojekta "Grozījumi Valsts sociālo pabalstu likumā" anotācija](#). Nr. 469/Lp9.

No 2014. gada 1. jūlija⁵ kopšanas pabalsts tika noteikts 213,14 euro mēnesī, pielīdzinot to bērnam ar invaliditātes kopšanas pabalsta apmēram, tādējādi novēršot situāciju, ka bērnam, sasniedzot 18 gadu vecumu un viņa situācijai nemainoties, valsts sniegtais materiālais atbalsts samazinās.⁶

2019. gada 3. aprīlī Saeima lēma diferencēt kopšanas pabalstu, paredzot atšķirīgu pabalsta apmēru personām ar invaliditāti, kurām nepieciešama kopšana un kurām invaliditātes cēlonis ir slimība no bērnības. Lai mazinātu risku, ka personu ar ļoti smagu invaliditāti (gan bērnu, gan pieaugušo) vajadzības netiek nodrošinātas un ka šīm personām piemītošo smago funkcionālo traucējumu dēļ un ģimenes finansiālās kapacitātes trūkuma dēļ, personas tiktu nodotas ilgstošās aprūpes institūcijā, pabalsta apmērs no 2019. gada 1. jūlija tika paaugstināts par 100 euro.⁷ Tādējādi kopšanas pabalsta apmērs personām ar invaliditāti, kuru invaliditātes cēlonis ir slimība no bērnības, tika noteikts 313,14 euro mēnesī.⁸

Savukārt no 2024. gada 1. janvāra, lai dzīves dārdzības pieauguma dēļ sekmētu personas ar ļoti smagu invaliditāti no bērnības iespējas nodrošināt papildu izdevumus, kas saistīti ar veselības un funkcionālā stāvokļa uzlabošanu vai vismaz uzturēšanu esošajā līmenī, un veicinātu personas labāko interešu nodrošināšanu, kopšanas pabalsta apmērs tika paaugstināts par 100 euro.⁹ Kopšanas pabalsta apmērs personām ar invaliditāti, kuru invaliditātes cēlonis ir slimība no bērnības, tika noteikts 413,14 euro mēnesī.¹⁰ Tādējādi kopšanas pabalsta apmērs atšķiras atkarībā no tā, kad iegūta invaliditāte. Personām, kurām invaliditātes cēlonis ir slimība no bērnības, tā apmērs ir 413,43 euro mēnesī, personām, kurām invaliditāte noteikta pēc pilngadības sasniegšanas, - 213,43 euro mēnesī.

⁵ Ministru kabineta 2009. gada 22. decembra noteikumi Nr. 1608 "[Noteikumi par pabalstu personām ar invaliditāti, kurām nepieciešama kopšana](#)", 15.³punkts.

⁶ Latvijas Republikas Ministru kabinets. [Ministru kabineta noteikumu projekta „Grozījumi Ministru kabineta 2009. gada 22. decembra noteikumos Nr. 1608 „Noteikumi par pabalsta piešķiršanas un izmaksas kārtību invalīdam, kuram nepieciešama kopšana, pabalsta apmēru, kā arī pabalsta apmēra pārskatīšanas kārtību”” sākotnējās ietekmes novērtējuma ziņojums \(anotācija\)](#).

⁷ Latvijas Republikas Saeima. [Likumprojekta „Grozījumi Valsts sociālo pabalstu likumā” sākotnējās ietekmes novērtējuma ziņojums \(anotācija\)](#) (Nr. 256/Lp13).

⁸ Ministru kabineta 2019. gada 14. maija noteikumi Nr. 198 "[Grozījumi Ministru kabineta 2009. gada 22. decembra noteikumos Nr. 1608 "Noteikumi par pabalsta piešķiršanas un izmaksas kārtību invalīdam, kuram nepieciešama kopšana, pabalsta apmēru, kā arī pabalsta apmēra pārskatīšanas kārtību"](#)".

⁹ Latvijas Republikas Ministru kabinets. [Tiesību akta projekta "Grozījumi Ministru kabineta 2009. gada 22. decembra noteikumos Nr. 1608 "Noteikumi par pabalstu personām ar invaliditāti, kurām nepieciešama kopšana"" sākotnējās ietekmes \(ex-ante\) novērtējuma ziņojums \(anotācija\)](#).

¹⁰ Ministru kabineta 2023. gada 19. decembra noteikumi Nr. 806 "[Grozījumi Ministru kabineta 2009. gada 22. decembra noteikumos Nr. 1608 "Noteikumi par pabalstu personām ar invaliditāti, kurām nepieciešama kopšana"](#)".

[4] Labklājības ministrija ir izstrādājusi informatīvo ziņojumu "Invaliditātes novērtēšanas sistēmas pilnveide pilngadīgām personām"¹¹ (turpmāk – Ziņojums), kurā piedāvā risinājumu kompleksai invaliditātes novērtēšanas pieejas pilnveidei pilngadīgām personām, kuras ietvaros tiek stiprināta funkcionēšanas novērtēšana, kas ir vadošā komponente invaliditātes statusa noteikšanai, un **piedāvā mainīt kārtību īpašas kopšanas nepieciešamības novērtēšanai un secīga finansiālā atbalsta nodrošināšanai, lai valsts finansiālais atbalsts būtu pakārtots faktiskās aprūpes intensitātes līmenim.**

Ziņojumā ir ietverts priekšlikums pārskatīt kārtību un kritērijus, atbilstoši kuriem tiek noteikta īpašas kopšanas nepieciešamība ar mērķi noteikt taisnīgu un mērķtiecīgu valsts finansiālo atbalstu ļoti smagas invaliditātes gadījumā, kas ir tieši pakārtots aprūpes nepieciešamībai, nevis invaliditātes cēlonim, funkcionālā traucējuma veidam vai citiem faktoriem. Piedāvājums paredz noteikt divu līmeņu kopšanas nepieciešamības intensitāti – augsta un ļoti augsta – kas attiecīgi noteiks gradēta kopšanas pabalsta noteikšanu. Veidojot piedāvājumu gradēta kopšanas pabalsta apmēra noteikšanai atbilstoši aprūpes intensitātes līmenim, ministrija vadījās no apsvēruma, ka līdz ar augstākas aprūpes intensitātes nepieciešamību patērētais laiks un resursi šādu cilvēku aprūpē ir augstāki, tādēļ arī valsts garantētajam finansiālajam atbalstam ir jābūt augstākam. Attiecīgi piedāvājums paredz noteikt divu līmeņu kopšanas pabalsta apmērus:

- 450 euro mēnesī personām ar augstu aprūpes nepieciešamības intensitāti;
- 540 euro mēnesī ($450 * \text{koeficients } 1,2$) personām ar ļoti augstu aprūpes nepieciešamības intensitāti.

Piedāvājums paredz arī kopšanas pabalsta regulāru (ik pēc 3 gadiem) pārskatīšanu atbilstoši inflācijas izmaiņām. Sagatavotajam piedāvājumam ir būtiska finansiālā ietekme uz valsts budžeta papildu izdevumiem – vairāk kā papildu 54 milj. euro pirmajā ieviešanas gadā un 66 milj. euro kopšanas pabalsta pārskatīšanas gadā līdz ar inflācijas rādītāju izmaiņu ietekmi. Ņemot vērā šā brīža valsts finansiālās iespējas, piedāvājuma ieviešana tiek piedāvāta no 2030. gada 1. janvāra, pieņemot, ka Ziņojums tiek apstiprināts līdz 2026. gada jūlijam.¹² Par ziņojumā ietvertā piedāvājuma atbalstu vēl jālemj Ministru kabinetam.

¹¹ Labklājības ministrija. Projekts "[Informatīvais ziņojums "Invaliditātes novērtēšanas sistēmas pilnveide pilngadīgām personām"](#)" (25-TA-1865).

¹² Labklājības ministrijas 2025. gada 31. oktobra vēstule Nr. 21-22/1605 "Par pabalsta personai ar invaliditāti, kurai ir nepieciešama kopšana, apmēru". Pieejama Tiesībsarga birojā.

Saskaņā ar Ziņojumā norādīto, 2026. gada janvārī kopšanas pabalsts tika izmaksāts 17 001 personai, no kurām 84 % (14 205 personas) kopšanas pabalstu saņēma 213,43 euro apmērā un 16 % (2796 personas) – 413,43 euro apmērā. Kopšanas pabalsta izmaksai 2025. gadā tika izlietoti 51,43 milj. euro valsts budžeta līdzekļu.

Tiesībsardzes vērtējums

[5] Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 109. pants noteic, ka ikvienam ir tiesības uz sociālo nodrošinājumu vecuma, darbnespējas, bezdarba un citos likumā noteiktajos gadījumos. Satversmes 109. panta tvērumā ietilpstošās tiesības uz sociālo nodrošinājumu ir viens no sociāli atbildīgas valsts principa satura elementiem. Šo tiesību mērķis ir, cik vien tas iespējams, nodrošināt sociālo taisnīgumu un kalpot tam, lai ikvienam nodrošinātu iespēju dzīvot tādu dzīvi, kas atbilst cilvēka cieņai.¹³ Satversmes 109. pants garantē ikvienam tiesības uz stabilu un prognozējamu, kā arī efektīvu, taisnīgu un ilgtspējīgu sociālās aizsardzības sistēmu, kura paredz samērīgu sociālo nodrošinājumu.¹⁴

Satversmes tiesa ir atzinusi, ka ar sociālo nodrošinājumu saprotami dažādi sociālās drošības pasākumi, kam jākalpo arī personu ar invaliditāti īpašo vajadzību apmierināšanai un šo personu iesaistīšanai sabiedrības dzīvē.¹⁵

Interpretējot Satversmes 109. pantā noteiktās pamattiesības, vienlaikus jāņem vērā starptautiskajos cilvēktiesību dokumentos ietvertās normas un to piemērošanas prakse. No Satversmes 89. panta, kas noteic, ka valsts atzīst un aizsargā cilvēka pamattiesības saskaņā ar Satversmi, likumiem un Latvijai saistošiem starptautiskajiem līgumiem, izriet valsts pienākums ievērot tās uzņemtās starptautiskās saistības cilvēktiesību jomā. Satversmes tiesa vairākkārt ir uzsvērusi mērķi panākt Satversmē ietvertu cilvēktiesību normu harmoniju ar starptautiskajām cilvēktiesību normām.¹⁶

Personu ar invaliditāti tiesības uz sociālo nodrošinājumu ir noteiktas arī ANO Konvencijā par personu ar invaliditāti tiesībām¹⁷ (turpmāk – Konvencija), kuras dalībvalsts ir Latvija. Konvencijas mērķis ir veicināt, aizsargāt un nodrošināt to, lai visas personas ar invaliditāti varētu pilnībā un vienlīdzīgi

¹³ Satversmes tiesas 2020. gada 25. jūnija spriedums lietā [Nr. 2019-24-03](#), 17.2. punkts.

¹⁴ Piemēram, Satversmes tiesas 2019. gada 16. maija spriedums lietā [Nr. 2018-21-01](#), 13.1. punkts.

¹⁵ Piemēram, Satversmes tiesas 2018. gada 12. decembra spriedums lietā [Nr. 2018-06-0103](#), 12.1. punkts

¹⁶ Piemēram, Satversmes tiesas 2015. gada 2. jūlija spriedums lietā [Nr. 2015-01-01](#), 11.1. punkts.

¹⁷ Apvienoto Nāciju Organizācija. [Konvencija par personu ar invaliditāti tiesībām](#). Pieņemts: 13.12.2006. Stājas spēkā: 31.03.2010. Latvijas Vēstnesis, 17.02.2010., 27. Pievienošanās: 01.03.2010.

izmantot cilvēka tiesības un pamatbrīvības, kā arī veicināt cilvēka cieņas ievērošanu.¹⁸ Tas nepārprotami **attiecināms uz visām personām ar invaliditāti**, kuras saskaras ar dažādiem attieksmes un apkārtējās vides šķēršļiem, kas var apgrūtināt šo personu pilnvērtīgu un efektīvu līdzdalību sabiedrības dzīvē vienlīdzīgi ar citiem sabiedrības locekļiem¹⁹.

Pievienojoties Konvencijai, Latvija ir apņēmusies veicināt, aizsargāt un nodrošināt to, lai visas personas ar invaliditāti, tostarp arī tās, kurām ir nepieciešams lielāks atbalsts, varētu pilnībā un vienlīdzīgi izmantot visas cilvēktiesības un pamatbrīvības, un veicināt tām piemītošās cieņas ievērošanu, kā arī izveidot struktūru vai, ja vajadzīgs, vairākus neatkarīgus mehānismus, lai veicinātu, aizsargātu un pārraudzītu šīs konvencijas īstenošanu.

Konvencijas 19. pantā ir atzīts, ka visām personām ar invaliditāti ir vienlīdzīgas tiesības uz neatkarīgu dzīvi un iekļaušanu sabiedrībā, un tās var izdarīt brīvu izvēli un kontrolēt savu dzīvi. Minētā panta pamatā ir cilvēktiesību pamatprincips, kas paredz, ka visi cilvēki piedzimst vienlīdzīgi cieņā un tiesībās un ikvienai dzīvībai ir vienāda vērtība.²⁰ Lai atvieglotu personām ar invaliditāti šo tiesību izmantošanu un pilnīgu iekļaušanos un līdzdalību sabiedrības dzīvē, **valstij ir pienākums nodrošināt, ka personai ar invaliditāti ir pieejami dažādi dzīvesvietā sniegtie pakalpojumi un citi sociālā atbalsta pasākumi, tostarp personīgā palīdzība, kas nepieciešama, lai dzīvotu un iekļautos sabiedrībā un lai nepieļautu izolēšanu vai nošķiršanu no sabiedrības.**

Personu ar invaliditāti tiesību uz sociālo nodrošinājumu apjoms ir konkretizēts likumos. Atbilstoši likuma "Par sociālo drošību" 12. pantā noteiktajam personām ar invaliditāti neatkarīgi no invaliditātes cēloņa ir tiesības uz palīdzību tādu pasākumu veikšanā, kas saistīti ar šo personu iesaistīšanu sabiedrības dzīvē, radot tām piemērotus darba apstākļus atbilstoši attiecīgās personas darbaspējām un interesēm, kā arī tiesības uz palīdzību veselības stāvokļa uzlabošanā, tādu pasākumu veikšanā, kas novērstu veselības stāvokļa pasliktināšanos un veicinātu veselības un darbspēju zaudējuma pakāpes samazināšanos. Šādi pasākumi aptver arī valsts sociālos pabalstus, kas paredzēti pie noteiktām sabiedrības grupām piederošām personām situācijā, kad ir nepieciešami papildu izdevumi vai kad šīs personas nespēj gūt ienākumus, tostarp personām ar invaliditāti.²¹ Valsts sociālo

¹⁸ Apvienoto Nāciju Organizācija. [Konvencija par personu ar invaliditāti tiesībām](#). 1. panta pirmā daļa. Pieņemts: 13.12.2006. Stājas spēkā: 31.03.2010. Latvijas Vēstnesis, 17.02.2010., 27. Pievienošanās: 01.03.2010.

¹⁹ Turpat, Preambulas "e" apakšpunkts.

²⁰ UN Committee on the Rights of Persons with Disabilities General comment No. 5 (2017) on living independently and being included in the community. [Tulkojums latviešu valodā](#).

²¹ Satversmes tiesas 2018. gada 12. decembra spriedums lietā [Nr. 2018-06-0103](#), 12.2. punkts.

pabalstu likuma 12.¹ pants noteic, ka viens no šādiem pabalstu veidiem ir pabalsts personām ar invaliditāti, kurām ir nepieciešama kopšana.

Satversmes tiesa vairākkārt ir atzinusi: ja likumdevējs Satversmē ir iekļāvis sociālās tiesības un šo tiesību saturu ir konkretizējis likumos, tad tās ir kļuvušas par personas subjektīvajām tiesībām. Šādu tiesību īstenošanu persona var prasīt no valsts, kā arī var aizstāvēt šīs savas tiesības tiesā.²²

Tādējādi **pabalsts personām ar invaliditāti, kurām ir nepieciešama kopšana, ietilpst Satversmes 109. pantā nostiprināto tiesību uz sociālo nodrošinājumu tvērumā.**

[6] Satversmes tiesa atzinusi, ka kritēriji, pēc kuriem vērtējama tiesību normas atbilstība sociālajām tiesībām, var atšķirties atkarībā no tā, vai konkrētā norma ierobežo personai piešķirtās tiesības vai arī nosaka valsts pozitīvo pienākumu izpildi. Sociālo tiesību jomā īpaša nozīme ir tam, vai valsts ar savu pozitīvo rīcību spēj nodrošināt personai no konkrētas pamattiesības izrietošo individuālo vajadzību apmierināšanu.²³

Lai izvērtētu, vai valsts ir izpildījusi šo savu pienākumu, jāpārbauda, vai:

- 1) likumdevējs ir veicis pasākumus, lai nodrošinātu personām iespēju izmantot sociālās tiesības;
- 2) šie pasākumi veikti pienācīgi, proti, personām ir nodrošināta iespēja izmantot savas sociālās tiesības vismaz minimālā apmērā;
- 3) ir ievēroti vispārējie tiesību principi.²⁴

[6.1] Atbilstoši Invaliditātes likumā noteiktajam personai tiesības uz atbilstošu sociālo nodrošinājumu invaliditātes gadījumā ir no dienas, kad tai normatīvajos aktos paredzētajā kārtībā noteikta invaliditāte. Invaliditātes likums noteic konkrētus atbalsta pasākumus invaliditātes seku mazināšanai, kas pieejami personām ar invaliditāti.²⁵ Papildus Valsts sociālo pabalstu likumā personām ar invaliditāti ir paredzēts arī valsts atbalsts naudas izmaksu veidā – pabalsts personām ar invaliditāti, kurām ir nepieciešama kopšana.

Tiesības uz kopšanas pabalstu ir personai ar invaliditāti, kura ir pārsniegusi 18 gadu vecumu un sakarā ar smagiem funkcionāliem traucējumiem tai nepieciešama īpaša kopšana, un personai ar invaliditāti, kura ir pārsniegusi 18 gadu vecumu un sakarā ar smagiem funkcionāliem traucējumiem

²² Piemēram, Satversmes tiesas 2002. gada 19. marta spriedums lietā [Nr. 2001-12-01](#), secinājumu daļas 2. punkts.

²³ Satversmes tiesas 2021. gada 31. marta spriedums lietā [Nr. 2020-35-01](#), 8. punkts.

²⁴ Satversmes tiesas 2020. gada 25. jūnija spriedums lietā [Nr. 2019-24-03](#), 17.4. punkts.

²⁵ [Invaliditātes likums](#). 12. pants. Latvijas Republikas likums. Latvijas Vēstnesis, 09.06.2010. 91. Pieņemts: 20.05.2010. Stājas spēkā: 01.01.2011.

tai nepieciešama īpaša kopšana, un personas invaliditātes cēlonis ir slimība no bērnības. Kopšanas pabalsta piešķiršanas pamats ir Veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu valsts komisijas (turpmāk – Valsts komisija) atzinums par īpašas kopšanas nepieciešamību (turpmāk – Atzinums).

Kritēriji, atbilstoši kuriem Valsts komisija sniedz Atzinumu personai, kura ir pārsniegusi 18 gadu vecumu, ir noteikti Ministru kabineta 2014. gada 23. decembra noteikumu Nr. 805 "Prognozējamas invaliditātes, invaliditātes un darbspēju zaudējuma noteikšanas un invaliditāti apliecinoša dokumenta izsniegšanas noteikumi" 8. pielikumā. Proti, personai ar I invaliditātes grupu nepieciešama īpaša kopšana, ja tā atbilst vienam no šādiem kritērijiem:

- 1) nepieciešama 24 stundu palīdzība un uzraudzība garīgo spēju ierobežojuma dēļ, ja ārstējošais psihiatrs personai ir konstatējis stabilus, ar ārstēšanu nekoriģējamus uzvedības traucējumus, kuru dēļ persona apdraud savu vai citu personu veselību, drošību vai dzīvību;
- 2) pašaprūpes, mobilitātes un ar mājas dzīvi saistīto darbību novērtējums atbilstoši šo noteikumu 2. pielikuma 6. punktam ir zemāks par 7 punktiem, un tas korelē ar medicīnisko informāciju.

Tādējādi likumdevējs ir noteicis to personu ar invaliditāti loku, kurām ir tiesības uz konkrēto valsts sociālo pabalstu, kā arī šā pabalsta piešķiršanas nosacījumus. Tāpat likumdevējs noteicis, ka atsevišķi jautājumi saistībā ar kopšanas pabalsta piešķiršanu – invaliditātes noteikšana un Atzinuma izsniegšanas kārtība – ir noregulējami citos normatīvajos aktos paredzētajā kārtībā.

Līdz ar to **likumdevējs, paredzot tiesības saņemt kopšanas pabalstu, ir veicis pasākumus, lai nodrošinātu personām ar invaliditāti, kurām ir nepieciešama kopšana, iespēju īstenot savas sociālās tiesības vismaz minimālā apmērā.** Proti, šādi pasākumi nodrošina personām ar invaliditāti personīgu palīdzību, kas nepieciešama, lai dzīvotu un iekļautos sabiedrībā.

[6.2] Pārbaudot, vai veiktie pasākumi personas ar invaliditāti, kurai ir nepieciešama kopšana, sociālo tiesību īstenošanai ir veikti pienācīgi, ir jānoskaidro, vai šādām personām ir nodrošināta iespēja izmantot savas sociālās tiesības vismaz minimālā apmērā.²⁶ Ar pienākumu garantēt sociālo tiesību minimumu ir jāsaprot tādas palīdzības sniegšana personai, lai tā varētu dzīvot cilvēka cieņai atbilstošu dzīvi un pienācīgi apmierināt savas pamatvajadzības.²⁷

ANO komiteja ir uzsvērusi, ka tiesības uz atbilstošu dzīves līmeni ietver ne tikai vienlīdzīgu piekļuvi atbilstošai pārtikai, pieejamam mājoklim un citas materiālās pamatvajadzības, bet arī atbalsta

²⁶ Salīdzinājumam, Satversmes tiesas 2020. gada 25. jūnija spriedums lietā [Nr. 2019-24-03](#), 19. punkts.

²⁷ Piemēram, Satversmes tiesas 2020. gada 25. jūnija spriedums lietā [Nr. 2019-24-03](#), 17.3. punkts.

pakalpojumu pieejamību.²⁸ Līdzīgi arī Satversmes tiesa ir atzinusi, ka par personu ar invaliditāti pamatvajadzībām uzskatāmas arī tās vajadzības, kas saistītas ar šo personu īpašo veselības stāvokli.²⁹

Valsts īstenotajiem pasākumiem jābūt visaptverošiem un vēršiem uz personu ar invaliditāti vienlīdzīgu iespēju un likumisko brīvību nodrošināšanu. Tādējādi tiek veicināta personu ar invaliditāti sociālā iekļaušana, kā arī mazināta nabadzība un sociālā atstumtība, sekmējot iekļaujošās vienlīdzības mērķu sasniegšanu.³⁰

Satversme neparedz personas tiesības uz konkrētu pabalsta summu. Tomēr cilvēka cieņā balstītas sociāli atbildīgas valsts pienākums ir izveidot tādu sociālās drošības sistēmu, kas vērsta uz cilvēka cieņas aizsardzību, sociālās nevienlīdzības izlīdzināšanu un valsts ilgtspējīgu attīstību, turklāt ne tikai formālā nozīmē, bet arī nodrošinot šīs atbalsta sistēmas efektīvu funkcionēšanu.³¹ Cilvēka cieņa ir jāievēro nevis vienīgi formāli, bet pēc būtības, tādēļ atbilstoši cilvēka cieņas principam ikvienas ģimenes aizsardzības un atbalsta tiesiskajam regulējumam ir jābūt jēgpilnam.³²

Kopšanas pabalsta legitīmais mērķis ir atbalstīt personas ar ļoti smagu invaliditāti, kurām nepieciešama īpaša kopšana, sniedzot materiālu atbalstu šīm personām, jo kopšanas nodrošināšana prasa papildu izdevumus. Tādējādi pabalsts ir materiāls atbalsts tuviniekiem vai citiem cilvēkiem, kas kopj personu ar invaliditāti – vecākiem vai citiem ģimenes locekļiem, kuri nereti ir spiesti atteikties no algota darba vai arī ir nepieciešams izmantot maksas kvalificētu slimnieku kopēju pakalpojumus, kas prasa papildu izdevumus. Vienlaikus normatīvais regulējums nosaka, ka kopšanas pabalstu piešķir un izmaksā pašai personai ar invaliditāti, kuru tā var izlietot pēc saviem ieskatiem.³³

Valsts kontrole, revīzijas ziņojumā "Invaliditātes statuss – vērti uz sadrumstalotu atbalsta sistēmu"³⁴ (turpmāk – revīzijas ziņojums) norādīts, ka arī pašiem pabalsta saņēmējiem nav vienotas izpratnes par kopšanas pabalsta mērķi. Daļa nevaldības organizāciju pārstāvju uzskata, ka kopšanas pabalsts paredzēts aprūpei nepieciešamo aprūpes līdzekļu (autiņbiksītes, salvetes, stomas u. tml.) iegādei, jo

²⁸ UN Committee on the Rights of Persons with Disabilities General comment No. 5 (2017) on living independently and being included in the community. [Tulkojums latviešu valodā](#), 13. paragrāfs.

²⁹ Satversmes tiesas 2012. gada 21. jūnija spriedums lietā [Nr. 2011-20-01](#), 12.3. punkts.

³⁰ Satversmes tiesas 2020. gada 9. jūlija spriedums lietā [Nr. 2019-27-03](#), 26. punkts.

³¹ Salīdzinājumam, Satversmes tiesas 2020. gada 25. jūnija spriedums lietā [Nr. 2019-24-03](#), 19.1. punkts.

³² Satversmes tiesas 2021. gada 8. aprīļa spriedums lietā [Nr. 2020-34-03](#), 10.2. punkts.

³³ Latvijas Republikas Ministru kabinets. [Ministru kabineta noteikumu projekta „Grozījumi Ministru kabineta 2009. gada 22. decembra noteikumos Nr. 1608 „Noteikumi par pabalsta piešķiršanas un izmaksas kārtību invalidām, kurām nepieciešama kopšana, pabalsta apmēru, kā arī pabalsta apmēra pārskatīšanas kārtību” sākotnējās ietekmes novērtējuma ziņojums \(anotācija\).](#)

³⁴ Valsts kontrole. Revīzijas ziņojums "[Invaliditātes statuss – vērti uz sadrumstalotu atbalsta sistēmu](#)". 19.12.2025.

valsts tos finansē nepietiekamā apmērā, turklāt ne visus nepieciešamos veidus un/vai ne visām diagnozēm.

Labklājības ministrija informatīvajā ziņojumā ir norādījusi, ka kopšanas pabalstam normatīvajos aktos nav noteikts konkrēts mērķis. Tomēr vēsturiski šā pabalsta ieviešana bija ar mērķi sekmēt personu vajadzību nodrošināšanu pēc aprūpes ļoti smagas invaliditātes gadījumā - attiecīgi persona pati var izlemt, kādam mērķim kopšanas pabalstu izmantot (piemēram, medikamentiem, aprūpes līdzekļiem, atbalsta personas noalgošanai u.c. vajadzībām).³⁵

Valsts komisija, sniedzot Atzinumu par kopšanas nepieciešamību, cita starpā vērtē personas pašaprūpes un mobilitātes spējas, kā arī spējas veikt ar mājas dzīvi saistītas darbības (ēšana, pārvietošanās (no gultas uz krēslu un atpakaļ), kustīgums (staigāšana vai riteņkrēsla lietošana), kāpnes un citi alternatīvi augstuma pārvarēšanas ceļi, ģērbšanās, rūpes par izskatu, mazgāšanās, vēdera izeja, urinācija, tualetes lietošana), vērtējot, vai minētās darbības persona spēj/nespēj veikt pati, vai to veikšanai personai ir nepieciešama liela/neliela palīdzība.³⁶ Savukārt personām ar garīga rakstura traucējumiem Atzinumu izsniedz, pamatojoties uz ārstējošā psihiatra atzinumu, ja personai nepieciešama 24 stundu palīdzība un uzraudzība garīgo spēju ierobežojuma dēļ un ārsts ir konstatējis stabilus, ar ārstēšanu nekorigējamus uzvedības traucējumus, kuru dēļ persona apdraud savu vai citu personu veselību, drošību vai dzīvību.³⁷

Tādējādi, lai gan likumdevējs nav definējis kopšanas pabalsta mērķi, var secināt, ka tā mērķis ir sniegt personai materiālu atbalstu ikdienas pašaprūpes veikšanas un mobilitātes nodrošināšanai. Vienlaikus normatīvais regulējums neliedz pabalstu izmantot arī citiem mērķiem, piemēram, medikamentu vai aprūpes līdzekļu iegādei.

Valsts kontrole revīzijas ziņojumā ir norādījusi, ka pabalsts personai ar invaliditāti, kurai nepieciešama kopšana, (kas ir 213,43 euro mēnesī, bet personām ar invaliditāti kopš bērnības – 413,43 euro mēnesī) nav pietiekams pakalpojuma iegādei pat vidējā apjomā (75 aprūpes stundas mēnesī), jo pakalpojuma vidējās izmaksas ir vismaz 637,50 euro mēnesī.

³⁵ Labklājības ministrija. Projekts "[Informatīvais ziņojums "Invaliditātes novērtēšanas sistēmas pilnveide pilngadīgām personām"](#)" (25-TA-1865).

³⁶ Ministru kabineta 2014. gada 23. decembra noteikumi Nr. 805 "[Prognozējamas invaliditātes, invaliditātes un darbspēju zaudējuma noteikšanas un invaliditāti apliecinoša dokumenta izsniegšanas noteikumi](#)", 2. pielikuma 6. punkts.

³⁷ Ministru kabineta 2014. gada 23. decembra noteikumi Nr. 805 "[Prognozējamas invaliditātes, invaliditātes un darbspēju zaudējuma noteikšanas un invaliditāti apliecinoša dokumenta izsniegšanas noteikumi](#)", 8. pielikuma 1. punkts.

Valsts kontroles vērtējumā, pašlaik aprūpes vajadzība netiek nodrošināta iespējami labākajā veidā, jo tai ir ieviesti vairāki atbalsta veidi, kas tiek finansēti no dažādiem avotiem, tajā skaitā valsts pabalsta veidā. Turklāt pastāv risks, ka valsts nodrošinātais pabalsts nemaz nerasniedz mērķi, jo tā apmērs nav pietiekams pakalpojuma saņemšanai nepieciešamajā apmērā vai arī nemaz netiek izlietots pakalpojuma saņemšanai, bet citām vajadzībām.³⁸

Satversmes tiesa ir atzinusi, ka no cilvēka cieņā balstītas sociāli atbildīgas valsts principa izriet Ministru kabineta pienākums noteikt šo līmeni pēc pamatotas un argumentētas metodes, jo tikai tādā veidā iespējams pārliecināties par to, ka tas kalpo cilvēka cieņas aizsardzībai, sociālās nevienlīdzības mazināšanai un valsts ilgtspējīgai attīstībai. Proti, valstij sava izvēle jābalsta uz konstitucionāli pamatotiem apsvērumiem un pierādījumos balstītu metodoloģiju.³⁹

Likumdevējs kopšanas pabalsta apmēru ir deleģējis noteikt Ministru kabinetam, neparedzot nekādus kritērijus pabalsta apmēra noteikšanā. Arī no attiecīgo tiesību aktu projektu anotācijām nav iespējams izsecināt, kādi kritēriji ir ņemti vērā, nosakot kopšanas pabalsta apmēru. Tā kā kopšanas pabalsta apmērs nav noteikts, balstoties uz konkrētiem kritērijiem, turklāt ievērojot atšķirīgos viedokļus par kopšanas pabalsta mērķi, **nav iespējams pārliecināties par to, vai kopšanas pabalsta apmērs ir pietiekams, lai sasniegtu izvirzīto mērķi.**

Satversmes tiesa ir atzinusi, ka pienākums nodrošināt iespēju īstenot sociālās tiesības vismaz minimālā apmērā nozīmē, arī valsts pienākumu periodiski pārskatīt sociālā nodrošinājuma apmēru. Proti, valstij regulāri jāseko sniegtā sociālā nodrošinājuma pietiekamībai, lai garantētu, ka atbalsta saņēmēji var atļauties preces un pakalpojumus. Likumdevējam ir pienākums pakāpeniski pilnveidot sociālās nodrošināšanas sistēmu un valstij pieejamo resursu ietvaros palielināt sniegtā sociālā nodrošinājuma apmēru, lai tas atbilstu patiesajām vajadzībām.⁴⁰

Kā izriet no iepriekš minētā, kopšanas pabalsta apmēra pārskatīšana ir Ministru kabineta uzdevums. Pabalsta apmēru Ministru kabinets pārskata pēc labklājības ministra ierosinājuma atbilstoši valsts budžeta iespējām, kā arī izvērtējot ekonomisko situāciju valstī. Kopš pabalsta ieviešanas 2008. gadā tas ir pārskatīts 2014. gada 1. jūlijā, kad tika noteikts 213,43 euro apmērā. Savukārt personām ar invaliditāti, kurām invaliditātes cēlonis ir slimība no bērnības, kopšanas pabalsta apmērs tika

³⁸ Valsts kontrole. Revīzijas ziņojums "[Invaliditātes statuss – vērti uz sadrumstalotu atbalsta sistēmu](#)". 19.12.2025.

³⁹ Satversmes tiesas 2020. gada 9. jūlija spriedums lietā [Nr. 2019-27-03](#), 26.3. punkts.

⁴⁰ Tiesu namu aģentūra. Satversmes tiesas judikatūra. Sociālās tiesības: Satversmes tiesas judikatūra par Satversmes 109. un 110. pantu. 2025. 72. – 73.lpp.

pārskatīts arī 2019. gada 1. jūlijā, kad likumdevējs izšķīrās diferencēt pabalsta apmēru atkarībā no invaliditātes cēloņa, un 2024. gada 1. janvārī, katru reizi pabalsta apmēru paaugstinot par 100 euro.

Tādējādi kopšanas pabalsta apmērs ir pārskatīts (2019. un 2024. gadā) personām ar invaliditāti, kuru invaliditātes cēlonis ir slimība no bērnības (16 % no visiem kopšanas pabalsta saņēmējiem). Savukārt personām, kuru invaliditātes cēlonis nav slimība no bērnības (84 % no kopšanas pabalsta saņēmējiem), pabalsts nav pārskatīts kopš 2014. gada. **Nemot vērā, ka likumdevējs nav definējis kritērijus pabalsta apmēra noteikšanai, var secināt, ka arī pienākums periodiski pārskatīt pabalsta apmēru, lai tas nodrošinātu patiesās personu ar invaliditāti vajadzības, nav izpildīts.**

[6.3] Likumdevējam ir rīcības brīvība noteikt valsts sociālās aizsardzības sistēmas tiesisko regulējumu, bet tā pieņemtajiem lēmumiem jābūt atbilstošiem vispārējiem tiesību principiem. Tātad, ja valsts īpaša sociālā nodrošinājuma iespēju ir paredzējusi likumā, Satversmes 109. pants prasa, lai valsts rīcība šajā jautājumā atbilstu no demokrātiskas tiesiskas valsts pamatnormas atvasinātajiem vispārējiem tiesību principiem, tostarp tiesiskās vienlīdzības principam, kas ietilpst Satversmes 91. panta pirmā teikuma tvērumā. Tiesiskās vienlīdzības princips garantē vienotas tiesiskās kārtības pastāvēšanu. Tā uzdevums ir nodrošināt normatīvo aktu aptverošu iedarbību uz visām personām un to piemērošanu bez jebkādam privilēģijām.⁴¹ Tomēr vienlīdzības princips pieļauj un pat prasa atšķirīgu attieksmi pret personām, kuras atrodas atšķirīgos apstākļos, kā arī pieļauj atšķirīgu attieksmi pret personām, kuras atrodas vienādos apstākļos, ja tai ir objektīvs un saprātīgs pamats. Noskaidrojot, vai tiesību norma nav pretrunā ar vienlīdzības principu, Satversmes tiesa ņem vērā tiesību nozari, kurā ietilpst apstrīdētā norma.⁴²

Konkrētajā situācijā ir konstatējama atšķirīga attieksme attiecībā pret personām ar invaliditāti atkarībā no invaliditātes cēloņa. Attiecīgi personām, kurām invaliditātes cēlonis ir invaliditāte no bērnības, kopšanas pabalsta apmērs ir 413,43 euro, t.i., par 200 euro lielāks salīdzinājumā ar personām, kurām invaliditātes cēlonis nav invaliditāte no bērnības. Tādējādi atšķirīgas attieksmes pamatā starp salīdzināmajām grupām ir invaliditātes iestāšanās (noteikšanas) brīdis – pirms vai pēc 18 gadu vecuma sasniegšanas.

No likumprojekta anotācijā norādītā izriet, ka personām, kurām invaliditātes cēlonis ir slimība no bērnības, kopšanas pabalsta apmērs tika paaugstināts, lai situācijā, kad īpašas kopšanas nepieciešamība turpinās jau no bērnības, valsts sniegtais materiālais atbalsts nesamazinātos. Tāpat

⁴¹ Satversmes tiesas 2019. gada 16. maija spriedums lietā [Nr. 2018-21-01](#), 13.3. punkts.

⁴² Satversmes tiesas 2020. gada 9. jūlija spriedums lietā [Nr. 2019-27-03](#), 20.3.1. punkts.

anotācijā norādīts, ka personām ar invaliditāti no bērnības, kurām ir īpaši smaga invaliditāte, jau no agrīna vecuma ir bijušas ļoti ierobežotas iespējas būt pilntiesīgiem sabiedrības locekļiem, socializēties, apgūt izglītību kopā ar vienaudžiem, iekļauties darba tirgū un gūt ienākumus, veidot sev apkārt sociālo tīklu, cilvēku loku, kas varētu sniegt atbalstu un palīdzību. Tādējādi šie cilvēki vairākumā gadījumu nav spējuši veidot neatkarīgu dzīvi un ir atkarīgi galvenokārt no valsts garantētajiem pabalstiem un atbalsta pakalpojumiem. Vienīgie, kas par viņiem ir rūpējušies, rūpējas un rūpēsies, ir viņa paši tuvākie ģimenes locekļi, kuru dzīves vienmēr ir bijušas tieši pakārtotas šo cilvēku veselības stāvokļa uzlabošanai vai uzturēšanai esošajā līmenī, vienlaikus nodrošinot personas labākās intereses.⁴³

Ziņojumā Labklājības ministrija ir norādījusi, ka personas, kurām noteikta ļoti smaga invaliditāte vispārējā gadījumā ir ar vienlīdz smagiem funkcionālajiem traucējumiem kā personas ar invaliditāti kopš bērnības. Vienlaikus finansiālais atbalsts ir ievērojami mazāks, turklāt šī atbalsta plaisa kopš 2019. gada ir pieaugusi par 200 euro. Tomēr šo cilvēku vajadzības pēc aprūpes "šodien" ir tādas pašas un dažkārt arī augstākas nekā personām ar invaliditāti kopš bērnības, bet esošajā pieejā, pēc kuras īpašas kopšanas nepieciešamība tiek noteikta, aprūpes vajadzības intensitāti nevar nošķirt.

Arī Valsts kontroles Revīzijas ziņojumā norādīts uz nevaldības organizāciju sniegto viedokli, ka atbalsta apmērs nav saistāms ar to, vai personai invaliditāte ir noteikta kopš bērnības vai arī funkcionālie traucējumi ir radušies un invaliditāte ir noteikta dzīves laikā. Ja sekas un šķēršļi, kas radušies funkcionālo traucējumu dēļ, ir līdzvērtīgi, manā ieskatā arī atbalstam ir jābūt līdzvērtīgam. Vienlaikus Labklājības ministrija ir norādījusi, ka budžeta iespējas nepieļauj atbalsta apmēru palielināt visām personām.

ANO personu ar invaliditāti tiesību komiteja ir norādījusi, ka saistībā ar atbalsta pakalpojumu pieejamību un saņemšanu būtisks priekšnoteikums ir nediskriminācija (Konvencijas 5. pants) attiecībā uz neatkarīgu dzīvi un iekļaušanu sabiedrībā. Dalībvalstīm būtu jādefinē atbilstības kritēriji un procedūras, lai nediskriminējošā veidā un objektīvi piekļūtu atbalsta pakalpojumiem, **galveno uzmanību pievēršot personas vajadzībām**, nevis traucējumiem (diagnozei vai invaliditātes izcelsmei), ņemot vērā cilvēktiesībām atbilstošu pieeju.⁴⁴

⁴³ Latvijas Republikas Saeima. [Likumprojekta „Grozījumi Valsts sociālo pabalstu likumā” sākotnējās ietekmes novērtējuma ziņojums \(anotācija\)](#), Nr. 256/Lp13.

⁴⁴ UN Committee on the Rights of Persons with Disabilities General comment No. 5 (2017) on living independently and being included in the community. [Tulkojums latviešu valodā](#), 71. paragrāfs.

Tādējādi kopšanas pabalsta apmēra diferenciācijas pamatā var būt atšķirīga aprūpes nepieciešamība, nevis invaliditātes noteikšanas laiks. Atšķirīga attieksme, balstoties tikai uz invaliditātes iestāšanās vecumu, ja personas pašreizējā situācija (pilnīga atkarība no kopšanas) ir līdzīga un sociālā riska līmenis vienāds, var būt pretrunā diskriminācijas aizlieguma (diskriminācija vecuma dēļ) principam.

Jāatzīmē, ka likumdevēja izšķiršanās īpaši atbalstīt personas ar invaliditāti kopš bērnības, kopumā ir vērtējama pozitīvi, taču tādā gadījumā invaliditātes noteikšanas laiks nevar būt vienīgais kritērijs atšķirīgas attieksmes pastāvēšanai.

Tāpat uzsverams, ka kaut arī sociālās tiesības ir atkarīgas no valsts finansiālajām iespējām, tās ir jānodrošina vismaz minimālā apmērā. Turklāt sociālo tiesību īstenošanā ir jāievēro vispārējie tiesību principi, kas veido personas un valsts tiesisko attiecību pamatu. Valsts sniegtajam atbalstam nav jābūt tik lielam, kā varbūt vēlētos ieinteresētās personas, taču likumdevējs, nosakot šā atbalsta apmēru, nav atbrīvots no minēto tiesību principu ievērošanas.⁴⁵

[7] Labklājības ministrija informatīvajā ziņojumā "Invaliditātes novērtēšanas sistēmas pilnveide pilngadīgām personām", piedāvā mainīt kārtību kopšanas pabalsta nepieciešamības novērtēšanai un secīgi finansiālā atbalsta nodrošināšanai, lai finansiālais atbalsts būtu pakārtots faktiskās aprūpes nepieciešamībai. Taču atbilstoši Ziņojumā norādītajam, ir paredzēts, ka jaunā kārtība tiks ieviesta 2030. gada 1. janvārī, pie nosacījuma, ja Ziņojums tiek apstiprināts līdz 2026. gada jūlijam.

Vienlaikus pastāv bažas, ka saistībā ar rosināto izmaiņu finanšu ietilpību un valdības izvirzītajām prioritātēm, tuvākajā laikā Ziņojumā rosinātā reforma budžeta līdzekļu trūkuma dēļ netiks īstenota. Līdzīgu viedokli ir paudusi arī Valsts kontrole Revīzijas ziņojumā.

Apkopojot iepriekš minēto, var secināt, ka pasākumi, kurus valsts veikusi, lai nodrošinātu personām ar invaliditāti iespēju īstenot sociālās tiesības, nav veikti pienācīgi. Šie pasākumi nenodrošina personām ar invaliditāti, it īpaši, personām, kuru invaliditātes cēlonis nav slimība no bērnības, iespēju īstenot savas sociālās tiesības vismaz minimālā apmērā. Līdz ar to **valsts nav izpildījusi pozitīvos pienākumus**, kas tai izriet no personas sociālajām pamattiesībām kopsakarā ar pamattiesībām uz cilvēka cieņas aizsardzību. Tādējādi Ministru kabineta 2009. gada 22. decembra noteikumu Nr. 1608 "Noteikumi par pabalstu personām ar invaliditāti, kurām nepieciešama kopšana" **2. punkts**, kas noteic kopšanas pabalsta apmēru, **ir pretrunā Satversmes 109. pantam**.

⁴⁵ Satversmes tiesas 2006. gada 8. novembra spriedums lietā [Nr. 2006-04-01](#), 16. punkts.

Pamatojoties uz Tiesībsarga likuma 12. panta 8. punktu, aicinu Ministru kabinetu **līdz 2026. gada 31. decembrim** pārskatīt tiesisko regulējumu, kas noteic personas ar invaliditāti kopšanas pabalsta apmēru.

Tiesībsardze

Karina Palkova